Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)

της 2ας Οκτωβρίου 2019*

«Αίτηση αναιρέσεως – Οικονομική και νομισματική πολιτική – Άρθρο 127, παράγραφος 6, ΣΛΕΕ – Κανονισμός (ΕΕ) 1024/2013 – Άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο ζ΄ – Προληπτική εποπτεία πιστωτικών ιδρυμάτων σε ενοποιημένη βάση – Κανονισμός (ΕΕ) 468/2014 – Άρθρο 2, σημείο 21, στοιχείο γ΄ – Κανονισμός (ΕΕ) 575/2013 – Άρθρο 10 – Όμιλος υποκείμενος σε προληπτική εποπτεία – Ιδρύματα που συνδέονται μόνιμα με κεντρικό οργανισμό»

Στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-152/18 P και C-153/18 P,

με αντικείμενο δύο αιτήσεις αναιρέσεως δυνάμει του άρθρου 56 του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που ασκήθηκαν στις 23 Φεβρουαρίου 2018,

Crédit mutuel Arkéa, με έδρα το Relecq Kerhuon (Γαλλία), εκπροσωπούμενη από τον H. Savoie, avocat,

αναιρεσείουσα,

όπου οι λοιποί διάδικοι είναι οι:

Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ), εκπροσωπούμενη από τους K. Lackhoff, R. Bax και την C. Olivier, επικουρούμενους από τον P. Honoré, avocat,

καθής πρωτοδίκως,

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους V. Di Bucci και K.-P. Wojcik καθώς και από την A. Steiblytė,

παρεμβαίνουσα πρωτοδίκως,

υποστηριζόμενες από:

την **Confédération nationale du Crédit mutuel**, με έδρα το Παρίσι (Γαλλία), εκπροσωπούμενη από τους M. Grégoire και C. De Jonghe, avocats,

παρεμβαίνουσα στη διαδικασία αναιρέσεως (C-152/18 P),

και

Crédit mutuel Arkéa, με έδρα το Relecq Kerhuon (Γαλλία), εκπροσωπούμενη από τον H. Savoie, avocat,

αναιρεσείουσα,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

όπου οι λοιποί διάδικοι είναι οι:

Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ), εκπροσωπούμενη από τους K. Lackhoff, R. Bax και την C. Olivier, επικουρούμενους από τον P. Honoré, avocat,

καθής πρωτοδίκως,

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους V. Di Bucci και K.-P. Wojcik καθώς και από την A. Steiblytė,

παρεμβαίνουσα πρωτοδίκως,

υποστηριζόμενες από:

την **Confédération nationale du Crédit mutuel**, με έδρα το Παρίσι (Γαλλία), εκπροσωπούμενη από τους M. Grégoire και C. De Jonghe, avocats,

παρεμβαίνουσα στη διαδικασία αναιρέσεως (C-153/18 P),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους J.-C. Bonichot, πρόεδρο τμήματος, R. Silva de Lapuerta (εισηγήτρια), Αντιπρόεδρο του Δικαστηρίου, C. Toader, A. Rosas και L. Bay Larsen, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: G. Pitruzzella

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 18ης Ιουνίου 2019,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με τις αιτήσεις αναιρέσεως που άσκησε, η Crédit mutuel Arkéa (στο εξής: CMA) ζητεί την αναίρεση των αποφάσεων του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 13ης Δεκεμβρίου 2017, Crédit mutuel Arkéa κατά ΕΚΤ (T-712/15, στο εξής: πρώτη αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, EU:T:2017:900), και της 13ης Δεκεμβρίου 2017, Crédit mutuel Arkéa κατά ΕΚΤ (T-52/16, στο εξής: δεύτερη αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, EU:T:2017:902) (στο εξής, από κοινού: αναιρεσιβαλλόμενες αποφάσεις), με τις οποίες απορρίφθηκαν οι προσφυγές της με αίτημα την ακύρωση, αντιστοίχως, της απόφασης ECB/SSM/2015 – 9695000CG7B84NLR5984/28 της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ), της 5ης Οκτωβρίου 2015, περί καθορισμού των εφαρμοστέων στον όμιλο Crédit mutuel απαιτήσεων προληπτικής εποπτείας (στο εξής: πρώτη επίδικη απόφαση), και της απόφασης ECB/SSM/2015 – 9695000CG7B84NLR5984/40 της ΕΚΤ, της 4ης Δεκεμβρίου 2015, περί καθορισμού των εφαρμοστέων στον όμιλο Crédit Mutuel απαιτήσεων προληπτικής εποπτείας (στο εξής: δεύτερη επίδικη απόφαση) (στο εξής, από κοινού: επίδικες αποφάσεις).

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Ο κανονισμός (ΕΕ) 575/2013

2 Το άρθρο 10 του κανονισμού (ΕΕ) 575/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με τις απαιτήσεις προληπτικής εποπτείας για πιστωτικά ιδρύματα και επιχειρήσεις επενδύσεων και την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 648/2012 (ΕΕ 2013, L 176, σ. 1), το οποίο φέρει τον τίτλο «Απαλλαγή για πιστωτικά ιδρύματα μόνιμα συνδεδεμένα με κεντρικό οργανισμό», προβλέπει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Οι αρμόδιες αρχές μπορούν, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, εν μέρει ή πλήρως, να απαλλάσσουν από την εφαρμογή των απαιτήσεων που ορίζονται στο δεύτερο έως όγδοο μέρος ένα ή περισσότερα πιστωτικά ιδρύματα εγκατεστημένα στο ίδιο κράτος μέλος, που είναι μόνιμα συνδεδεμένα με κεντρικό οργανισμό ο οποίος τα εποπτεύει και είναι εγκατεστημένος στο αυτό κράτος μέλος, εφόσον πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) οι υποχρεώσεις του κεντρικού οργανισμού και των ιδρυμάτων που συνδέονται με αυτόν αποτελούν αλληλέγγυες υποχρεώσεις ή οι υποχρεώσεις των ιδρυμάτων που συνδέονται με αυτόν τον κεντρικό οργανισμό καλύπτονται πλήρως από εγγυήσεις του κεντρικού οργανισμού,

β) η φερεγγυότητα και η ρευστότητα του κεντρικού οργανισμού και όλων των ιδρυμάτων που συνδέονται με αυτόν παρακολουθούνται στο σύνολό τους βάσει ενοποιημένων λογαριασμών των εν λόγω ιδρυμάτων,

γ) η διοίκηση του κεντρικού οργανισμού έχει τη δυνατότητα να εκδίδει οδηγίες προς τη διοίκηση των ιδρυμάτων που συνδέονται με αυτόν.

[…]»

3 Κατά το άρθρο 11, παράγραφος 4, του κανονισμού αυτού:

«Όπου ισχύει το άρθρο 10, ο κεντρικός οργανισμός που αναφέρεται στο εν λόγω άρθρο συμμορφώνεται με τις απαιτήσεις του δεύτερου έως όγδοου μέρους, βάσει της ενοποιημένης κατάστασης του συνόλου που απαρτίζεται από τον κεντρικό οργανισμό και τα συνδεδεμένα με αυτόν ιδρύματα.»

Ο κανονισμός (ΕΕ) 1024/2013

4 Οι αιτιολογικές σκέψεις 16, 26, 30 και 65 του κανονισμού (ΕΕ) 1024/2013 του Συμβουλίου, της 15ης Οκτωβρίου 2013, για την ανάθεση ειδικών καθηκόντων στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα σχετικά με τις πολιτικές που αφορούν την προληπτική εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων (ΕΕ 2013, L 287, σ. 63), έχουν ως εξής:

«(16) Η ασφάλεια και η ευρωστία των μεγάλων πιστωτικών ιδρυμάτων έχει ουσιώδη σημασία για τη σταθερότητα του χρηματοοικονομικού συστήματος. […]

[…]

(26) Οι κίνδυνοι για την ασφάλεια και την ευρωστία ενός πιστωτικού ιδρύματος μπορούν να προκύψουν τόσο στο επίπεδο ενός μεμονωμένου πιστωτικού ιδρύματος όσο και στο επίπεδο ενός τραπεζικού ομίλου ή ενός χρηματοπιστωτικού ομίλου ετερογενών δραστηριοτήτων. Είναι σημαντικό να προβλέπονται ειδικές εποπτικές ρυθμίσεις για τον μετριασμό των εν λόγω κινδύνων, ώστε να διασφαλίζεται η ασφάλεια και η ευρωστία των πιστωτικών ιδρυμάτων. Παράλληλα με την εποπτεία μεμονωμένων πιστωτικών ιδρυμάτων, στα καθήκοντα της ΕΚΤ πρέπει να περιλαμβάνονται η εποπτεία στο ενοποιημένο επίπεδο […]

[…]

(30) Η ΕΚΤ πρέπει να ασκεί τα καθήκοντα που της ανατίθενται με σκοπό την κατοχύρωση της ασφάλειας και της ευρωστίας των πιστωτικών ιδρυμάτων, τη σταθερότητα του χρηματοοικονομικού συστήματος στην Ένωση καθώς και στα συμμετέχοντα κράτη μέλη, και την ενότητα και ακεραιότητα της εσωτερικής αγοράς […]

[…]

(65) […] Η άσκηση των εποπτικών καθηκόντων έχει ως στόχο την προστασία της ασφάλειας και της ευρωστίας των πιστωτικών ιδρυμάτων καθώς και της σταθερότητας του χρηματοοικονομικού συστήματος. […]»

5 Το άρθρο 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού αυτού ορίζει τα εξής:

«Με τον παρόντα κανονισμό ανατίθενται στην ΕΚΤ ειδικά καθήκοντα σχετικά με τις πολιτικές προληπτικής εποπτείας των πιστωτικών ιδρυμάτων, με σκοπό να συμβάλει στην ασφάλεια και την ευρωστία των πιστωτικών ιδρυμάτων, καθώς και στη σταθερότητα του χρηματοοικονομικού συστήματος στην ΕΕ και σε κάθε κράτος μέλος, διαφυλασσομένης πλήρως της ενότητας και της ακεραιότητας της εσωτερικής αγοράς με γνώμονα την ίση μεταχείριση των πιστωτικών ιδρυμάτων προς αποτροπή της καταχρηστικής επιλογής του ευνοϊκότερου καθεστώτος εποπτείας.»

6 Το άρθρο 4, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού ορίζει τα εξής:

«Στο πλαίσιο του άρθρου 6, η ΕΚΤ, σύμφωνα με την παράγραφο 3 του παρόντος άρθρου, διαθέτει αποκλειστική αρμοδιότητα να εκτελεί, για σκοπούς προληπτικής εποπτείας, τα κατωτέρω καθήκοντα όσον αφορά όλα τα πιστωτικά ιδρύματα που είναι εγκατεστημένα στα συμμετέχοντα κράτη μέλη:

[…]

ζ) Να ασκεί εποπτεία σε ενοποιημένη βάση στις μητρικές των πιστωτικών ιδρυμάτων που είναι εγκατεστημένες σε ένα από τα συμμετέχοντα κράτη μέλη, μεταξύ άλλων στις χρηματοδοτικές εταιρείες συμμετοχών και στις μεικτές χρηματοοικονομικές εταιρείες συμμετοχών, και να συμμετέχει στην εποπτεία σε ενοποιημένη βάση, μεταξύ άλλων σε σώματα εποπτών με την επιφύλαξη της συμμετοχής εθνικών αρμόδιων αρχών σε αυτά τα σώματα με την ιδιότητα του παρατηρητή, όσον αφορά μητρικές μη εγκατεστημένες σε ένα από τα συμμετέχοντα κράτη μέλη,

[…]».

7 Δυνάμει του άρθρου 6, παράγραφος 1, του ίδιου κανονισμού, η ΕΚΤ εκτελεί τα καθήκοντά της στο πλαίσιο ενιαίου εποπτικού μηχανισμού (στο εξής: ΕΕΜ), αποτελούμενου από την ίδια και από τις εθνικές αρμόδιες αρχές, και μεριμνά για την αποτελεσματική και συνεπή λειτουργία του μηχανισμού αυτού.

8 Το άρθρο 24 του κανονισμού 1024/2013 προβλέπει τα ακόλουθα:

«1. Η ΕΚΤ θα συστήσει Διοικητική Επιτροπή Ελέγχου με καθήκον την εσωτερική διοικητική επανεξέταση των αποφάσεων που λαμβάνονται από την ΕΚΤ κατά την άσκηση των εξουσιών οι οποίες της ανατίθενται δυνάμει του παρόντος κανονισμού ύστερα από αίτημα επανεξέτασης που υποβάλλεται σύμφωνα με την παράγραφο 5. Το πεδίο της εσωτερικής διοικητικής επανεξέτασης αφορά τη διαδικαστική και ουσιαστική συμμόρφωση της απόφασης προς τον παρόντα κανονισμό.

[…]

5. Κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο δύναται, στις περιπτώσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1, να ζητήσει επανεξέταση απόφασης της ΕΚΤ δυνάμει του παρόντος κανονισμού η οποία του απευθύνεται ή το αφορά άμεσα και μεμονωμένα. Δεν γίνεται δεκτό αίτημα επανεξέτασης που αφορά απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου κατά τα αναφερόμενα στην παράγραφο 7.

6. Κάθε αίτημα επανεξέτασης υποβάλλεται εγγράφως στην ΕΚΤ, μαζί με το υπόμνημα που εκθέτει τους λόγους, εντός ενός μηνός από την κοινοποίηση της απόφασης στο πρόσωπο που ζητά την επανεξέταση ή, ελλείψει κοινοποίησης, από την ημέρα που ο ενδιαφερόμενος έλαβε γνώση της εν λόγω απόφασης, ανάλογα με την περίπτωση.

7. Αφού αποφανθεί όσον αφορά το παραδεκτό της επανεξέτασης, το διοικητικό συμβούλιο επανεξέτασης γνωμοδοτεί εντός περιόδου ανάλογης με το επείγον του θέματος και το πολύ εντός δύο μηνών από την παραλαβή της αίτησης και την παραπέμπει στο εποπτικό συμβούλιο για προετοιμασία νέου σχεδίου απόφασης. Το εποπτικό συμβούλιο λαμβάνει υπόψη τη γνώμη του διοικητικού συμβουλίου επανεξέτασης και υποβάλλει τάχιστα νέο σχέδιο απόφασης στο Διοικητικό Συμβούλιο. Το νέο σχέδιο απόφασης καταργεί την αρχική απόφαση, την αντικαθιστά με απόφαση πανομοιότυπου περιεχομένου ή την αντικαθιστά με τροποποιημένη απόφαση. Το νέο σχέδιο απόφασης θεωρείται εγκριθέν εκτός αν το Διοικητικό Συμβούλιο εκφράσει αντίρρηση εντός ανώτατου χρονικού διαστήματος δέκα εργάσιμων ημερών.

[…]

9. Η γνωμοδότηση του Διοικητικού Συμβουλίου επανεξέτασης, το νέο σχέδιο απόφασης του εποπτικού συμβουλίου και η απόφαση που εκδόθηκε από το Διοικητικό Συμβούλιο σύμφωνα με το παρόν άρθρο αιτιολογούνται και κοινοποιούνται στα μέρη.

10. Η ΕΚΤ εκδίδει απόφαση για τη θέσπιση του εσωτερικού κανονισμού του Διοικητικού Συμβουλίου επανεξέτασης.

[…]»

Ο κανονισμός (ΕΕ) 468/2014

9 Η αιτιολογική σκέψη 9 του κανονισμού (ΕΕ) 468/2014 της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, της 16ης Απριλίου 2014, που θεσπίζει το πλαίσιο συνεργασίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, των εθνικών αρμόδιων αρχών και των εθνικών εντεταλμένων αρχών εντός του ενιαίου εποπτικού μηχανισμού (κανονισμός για το πλαίσιο ΕΕΜ) (ΕΕ 2014, L 141, σ. 1), αναφέρει τα εξής:

«Έτσι, ο παρών κανονισμός αναπτύσσει περαιτέρω και εξειδικεύει τις διαδικασίες που θεσπίζει ο κανονισμός [1024/2013] για τη συνεργασία μεταξύ της ΕΚΤ και των ΕΑΑ εντός του ΕΕΜ και, κατά περίπτωση, για τη συνεργασία με τις εθνικές εντεταλμένες αρχές, διασφαλίζοντας την αποτελεσματική και συνεπή λειτουργία του ΕΕΜ.»

10 Το άρθρο 2, σημείο 21, του κανονισμού αυτού ορίζει τα εξής:

«Εκτός εάν άλλως προβλέπεται, για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού ισχύουν οι ορισμοί του κανονισμού [1024/2013] και οι ακόλουθοι ορισμοί:

[…]

21. "εποπτευόμενος όμιλος":
α) όμιλος του οποίου η μητρική επιχείρηση είναι πιστωτικό ίδρυμα ή χρηματοδοτική εταιρία συμμετοχών που έχουν την κεντρική διοίκησή τους σε συμμετέχον κράτος μέλος·

[…]
γ) εποπτευόμενες οντότητες, κάθε μία από τις οποίες έχει την κεντρική διοίκησή της στο ίδιο συμμετέχον κράτος μέλος, υπό την προϋπόθεση ότι είναι μόνιμα συνδεδεμένες με κεντρικό οργανισμό που τις εποπτεύει υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 10 του κανονισμού […] 575/2013, είναι δε και αυτός εγκατεστημένος στο ίδιο συμμετέχον κράτος μέλος».

Η απόφαση 2014/360/ΕΕ

11 Με την απόφαση 2014/360/ΕΕ της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, της 14ης Απριλίου 2014, σχετικά με την ίδρυση διοικητικού συμβουλίου επανεξέτασης και τον κανονισμό λειτουργίας του (ΕΕ 2014, L 175, σ. 47), ιδρύεται το προβλεπόμενο στο άρθρο 24 του κανονισμού 1024/2013 διοικητικό συμβούλιο επανεξέτασης.

12 Το άρθρο 7, παράγραφος 1, της απόφασης αυτής ορίζει τα εξής:

«Κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο προς το οποίο απευθύνεται ή το οποίο αφορά άμεσα και ατομικά απόφαση της ΕΚΤ που εκδίδεται δυνάμει του κανονισμού […] 1024/2013 και το οποίο επιθυμεί τη διεξαγωγή εσωτερικής διοικητικής επανεξέτασης […] ζητεί την επανεξέταση με σχετική έγγραφη αίτηση την οποία καταθέτει στον γραμματέα και στην οποία προσδιορίζει την προσβαλλόμενη απόφαση. Η αίτηση επανεξέτασης υποβάλλεται σε μία από τις επίσημες γλώσσες της Ένωσης.»

Το γαλλικό δίκαιο

13 Κατά το άρθρο L.511-30 του code monétaire et financier (νομισματικού και χρηματοπιστωτικού κώδικα), για τους σκοπούς εφαρμογής των σχετικών με τα πιστωτικά ιδρύματα και τις χρηματοδοτικές εταιρίες διατάξεών του, η Confédération nationale du Crédit mutuel (Εθνική Συνομοσπονδία του Crédit mutuel, στο εξής: CNCM) θεωρείται κεντρικός οργανισμός.

14 Το άρθρο L.511-31 του εν λόγω κώδικα προβλέπει, μεταξύ άλλων, ότι οι κεντρικοί οργανισμοί εκπροσωπούν τα πιστωτικά ιδρύματα και τις χρηματοδοτικές εταιρίες που είναι συνδεδεμένες με αυτούς, μεριμνούν για τη διασφάλιση της συνοχής του δικτύου τους και εγγυώνται την εύρυθμη λειτουργία των ιδρυμάτων και εταιριών με τις οποίες είναι συνδεδεμένοι και, προς τούτο, λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα ιδίως προκειμένου να διασφαλίζεται η ρευστότητα και φερεγγυότητα καθενός εκ των ιδρυμάτων και εταιριών αυτών, καθώς και του συνόλου του δικτύου.

Το ιστορικό της διαφοράς

15 Ο Crédit mutuel είναι αποκεντρωμένος τραπεζικός όμιλος, αποτελούμενος από ένα δίκτυο τοπικών υποκαταστημάτων τα οποία έχουν καθεστώς συνεταιριστικής εταιρίας. Κάθε τοπικό υποκατάστημα του Crédit mutuel οφείλει να υπάγεται σε περιφερειακή ομοσπονδία και κάθε ομοσπονδία οφείλει να υπάγεται στη CNCM, κεντρικό οργανισμό του δικτύου κατά την έννοια των άρθρων L.511-30 και

L.511-31 του νομισματικού και χρηματοπιστωτικού κώδικα. Σε εθνική κλίμακα, ο Crédit mutuel περιλαμβάνει, επιπλέον, την Caisse centrale du Crédit mutuel, ανώνυμη συνεταιριστική πιστωτική εταιρία μεταβλητού κεφαλαίου, η οποία έχει λάβει άδεια λειτουργίας ως πιστωτικό ίδρυμα και ανήκει στα μέλη του δικτύου.

16 Η CMA είναι ανώνυμη πιστωτική συνεταιριστική εταιρία μεταβλητού κεφαλαίου, η οποία έχει λάβει άδεια λειτουργίας ως πιστωτικό ίδρυμα. Συστήθηκε το 2002 με τη συνένωση πλειόνων περιφερειακών ομοσπονδιών Crédits mutuels. Άλλες ομοσπονδίες συνενώθηκαν για να συστήσουν τη CM11-CIC, ενώ άλλες παρέμειναν αυτόνομες.

17 Με επιστολή της 19ης Σεπτεμβρίου 2014, η CMA γνωστοποίησε στην ΕΚΤ ανάλυσή της κατά την οποία δεν είναι δυνατή η υπαγωγή της CMA στην προληπτική εποπτεία της ΕΚΤ μέσω της CNCM. Με επιστολή της 10ης Νοεμβρίου 2014, η ΕΚΤ ανέφερε ότι θα προσφύγει στις αρμόδιες γαλλικές αρχές για το ζήτημα αυτό.

18 Στις 19 Δεκεμβρίου 2014 η ΕΚΤ κοινοποίησε στη CNCM σχέδιο απόφασης περί καθορισμού των απαιτήσεων προληπτικής εποπτείας που εφαρμόζονται στον όμιλο Crédit mutuel, της ζήτησε να μεριμνήσει ώστε το σχέδιο αυτό να κοινοποιηθεί στις διάφορες οντότητες που τον αποτελούν και της έταξε προθεσμία για να υποβάλουν οι οντότητες αυτές τις παρατηρήσεις τους. Στις 16 Ιανουαρίου 2015 η CMA κοινοποίησε τις παρατηρήσεις της στην ΕΚΤ και στις 30 Ιανουαρίου 2015 η CNCM διατύπωσε τη θέση της επί των παρατηρήσεων αυτών.

19 Στις 19 Φεβρουαρίου 2015 η ΕΚΤ κοινοποίησε στη CNCM αναθεωρημένο σχέδιο απόφασης περί καθορισμού των απαιτήσεων προληπτικής εποπτείας που εφαρμόζονται στον όμιλο Crédit mutuel καθώς και στις οντότητες που τον αποτελούν, της ζήτησε να μεριμνήσει ώστε το αναθεωρημένο αυτό σχέδιο να κοινοποιηθεί στις οντότητες αυτές και της έταξε προθεσμία για να υποβάλουν οι οντότητες αυτές τις παρατηρήσεις τους. Στις 27 Μαρτίου 2015 η CMA υπέβαλε τις παρατηρήσεις της.

20 Στις 17 Ιουνίου 2015 η ΕΚΤ εξέδωσε απόφαση περί καθορισμού των απαιτήσεων προληπτικής εποπτείας που εφαρμόζονται στον όμιλο Crédit mutuel, στην οποία υπογράμμιζε ότι η ίδια ήταν η αρμόδια για τη CNCM αρχή προληπτικής εποπτείας σε ενοποιημένη βάση και η αρμόδια αρχή για την εποπτεία των οντοτήτων που απαριθμούνταν στην απόφαση αυτή, μεταξύ των οποίων περιλαμβανόταν η CMA (αιτιολογική σκέψη 1). Στο άρθρο 2, παράγραφος 1, της απόφασης αυτής, προβλεπόταν ότι η CNCM έπρεπε να διασφαλίζει ότι ο όμιλος Crédit mutuel πληρούσε διαρκώς τις απαιτήσεις που ορίζονταν στο παράρτημα I. Από το άρθρο 2, παράγραφος 3, της εν λόγω απόφασης προέκυπτε ότι η CMA έπρεπε να πληροί διαρκώς τις απαιτήσεις που ορίζονταν στο παράρτημα II-2, οι οποίες επέβαλλαν δείκτη κεφαλαίου κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 (στο εξής: κεφάλαιο κοινών μετοχών της κατηγορίας 1) ύψους 11 %.

21 Στις 17 Ιουλίου 2015 η CMA ζήτησε την επανεξέταση της απόφασης αυτής δυνάμει του άρθρου 24 του κανονισμού 1024/2013, σε συνδυασμό με το άρθρο 7 της απόφασης 2014/360. Στις 31 Αυγούστου 2015 διεξήχθη ακρόαση ενώπιον του διοικητικού συμβουλίου επανεξέτασης.

22 Στις 14 Σεπτεμβρίου 2015 το διοικητικό συμβούλιο επανεξέτασης εξέδωσε γνώμη με την οποία διαπίστωσε τη νομιμότητα της απόφασης της ΕΚΤ της 17ης Ιουνίου 2015. Υπογράμμισε, κατ' ουσίαν, ότι οι επικρίσεις της CMA κατά της απόφασης αυτής μπορούσαν να χωριστούν σε τρεις κατηγορίες, ανάλογα με το αν επικρινόταν η υπαγωγή του ομίλου Crédit mutuel σε ενοποιημένη προληπτική εποπτεία μέσω της CNCM με την αιτιολογία ότι η CNCM δεν αποτελεί πιστωτικό ίδρυμα (πρώτη αιτίαση), υποστηριζόταν ότι δεν υφίστατο «όμιλος Crédit mutuel» (δεύτερη αιτίαση) ή επικρινόταν η απόφαση της ΕΚΤ να αυξήσει τις απαιτήσεις σε κεφάλαιο κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 από 8 % σε 11 % (τρίτη αιτίαση).

23 Όσον αφορά την πρώτη αιτίαση, το διοικητικό συμβούλιο επανεξέτασης υπενθύμισε, πρώτον, ότι η ΕΚΤ, με απόφαση της 1ης Σεπτεμβρίου 2014, είχε κρίνει ότι ο όμιλος Crédit mutuel αποτελούσε σημαντικό όμιλο υποκείμενο σε προληπτική εποπτεία, ότι η CMA ήταν οντότητα που αποτελούσε μέλος του ομίλου αυτού και ότι η CNCM αποτελούσε το υψηλότερο επίπεδο ενοποίησής του. Δεύτερον, επισήμανε ότι η έννοια «κεντρικός οργανισμός», που διαλαμβάνεται στο άρθρο 2, σημείο 21, στοιχείο γ', του κανονισμού 468/2014 και στο άρθρο 10 του κανονισμού 575/2013 δεν οριζόταν από το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ότι δεν ήταν υποχρεωτικό να αποτελεί ο εν λόγω κεντρικός οργανισμός πιστωτικό ίδρυμα. Τρίτον, το διοικητικό συμβούλιο επανεξέτασης επισήμανε ότι δεν ήταν απαραίτητο να διαθέτει η ΕΚΤ πλήρεις εξουσίες εποπτείας ή επιβολής κυρώσεων όσον αφορά τη μητρική οντότητα ενός ομίλου για να ασκεί προληπτική εποπτεία σε ενοποιημένη βάση. Τέταρτον, υπενθύμισε ότι, πριν από τη μεταφορά της αρμοδιότητας αυτής στην ΕΚΤ, προληπτική εποπτεία σε ενοποιημένη βάση επί του ομίλου Crédit mutuel ασκούσε η αρμόδια γαλλική αρχή, ήτοι η Autorité de contrôle prudentiel et de résolution (αρχή προληπτικής εποπτείας και εξυγίανσης, ACPR), μέσω της CNCM.

24 Όσον αφορά τη δεύτερη αιτίαση, το διοικητικό συμβούλιο επανεξέτασης συνήγαγε ότι ο όμιλος Crédit mutuel πληρούσε τις προϋποθέσεις που τίθενται στο άρθρο 10, παράγραφος 1, του κανονισμού 575/2013, στο οποίο παραπέμπει το άρθρο 2, σημείο 21, στοιχείο γ', του κανονισμού 468/2014. Πρώτον, το διοικητικό συμβούλιο επανεξέτασης θεώρησε ότι η ιδιότητα της CNCM ως ένωσης δεν απέκλειε την ύπαρξη αλληλέγγυων υποχρεώσεων με τα συνδεδεμένα με αυτήν ιδρύματα. Δεύτερον, έκρινε ότι οι λογαριασμοί ολόκληρου του ομίλου Crédit mutuel καταρτίζονταν σε ενοποιημένη βάση. Τρίτον, θεώρησε ότι ορθώς η ΕΚΤ έκρινε ότι η CNCM είχε την εξουσία να απευθύνει οδηγίες προς τα διοικητικά όργανα των συνδεδεμένων ιδρυμάτων.

25 Όσον αφορά την τρίτη αιτίαση, το διοικητικό συμβούλιο επανεξέτασης έκρινε ότι οι εκτιμήσεις της ΕΚΤ σχετικά με το επίπεδο των απαιτήσεων κεφαλαίου κοινών μετοχών της κατηγορίας 1 της CMA δεν ενείχαν πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως και δεν ήταν δυσανάλογες. Συναφώς, υπογράμμισε τις διαρκείς διαφωνίες μεταξύ της CMA και της CNCM, καθόσον αυτές αναδείκνυαν τα προβλήματα διαχείρισης τα οποία ενδέχετο να προκαλέσουν πρόσθετους κινδύνους.

26 Η πρώτη επίδικη απόφαση, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 24, παράγραφος 7, του κανονισμού 1024/2013, κατάργησε και αντικατέστησε την απόφαση της 17ης Ιουνίου 2015, διατηρώντας παράλληλα το ίδιο περιεχόμενο.

27 Η δεύτερη επίδικη απόφαση καθόρισε νέες απαιτήσεις προληπτικής εποπτείας εφαρμοστέες στον όμιλο Crédit mutuel καθώς και στις οντότητες που τον αποτελούν. Το σημείο 1 της απόφασης αυτής αφορά τις απαιτήσεις προληπτικής εποπτείας που εφαρμόζονται στον όμιλο Crédit mutuel σε ενοποιημένη βάση και το σημείο 3 τις απαιτήσεις που εφαρμόζονται στη CMA.

Η διαδικασία ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου και οι αναιρεσιβαλλόμενες αποφάσεις

28 Με δικόγραφα που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 3 Δεκεμβρίου 2015 και στις 3 Φεβρουαρίου 2016, η CMA άσκησε δύο προσφυγές για την ακύρωση της πρώτης και της δεύτερης επίδικης απόφασης, αντιστοίχως.

29 Προς στήριξη των προσφυγών της, η CMA προέβαλε, σε καθεμία εξ αυτών, τρεις λόγους ακυρώσεως, εκ των οποίων οι υπό κρίση αιτήσεις αναιρέσεως αφορούν μόνον τους δύο πρώτους.

30 Με τους δύο πρώτους λόγους ακυρώσεως, η CMA αμφισβητούσε, κατ' ουσίαν, τη νομιμότητα του άρθρου 2, παράγραφος 1, και του παραρτήματος Ι της πρώτης επίδικης απόφασης, καθώς και τη νομιμότητα του σημείου 1 της δεύτερης επίδικης απόφασης, κατά το μέτρο που οι διατάξεις αυτές προέβλεπαν ενοποιημένη προληπτική εποπτεία του ομίλου Crédit mutuel μέσω της CNCM. Συναφώς,

η CMA προέβαλε ότι, καθόσον η CNCM δεν ήταν πιστωτικό ίδρυμα, δεν ήταν δυνατόν να υπόκειται στην προληπτική εποπτεία της ΕΚΤ και υποστήριζε ότι η ΕΚΤ εσφαλμένως δέχθηκε την ύπαρξη «ομίλου» για σκοπούς προληπτικής εποπτείας.

31 Με τις αναιρεσιβαλλόμενες αποφάσεις, το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε τις προσφυγές της CMA.

Τα αιτήματα των διαδίκων και η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου

32 Με τις αιτήσεις της αναιρέσεως, η CMA ζητεί από το Δικαστήριο να αναιρέσει τις αναιρεσιβαλλόμενες αποφάσεις

33 Η ΕΚΤ ζητεί από το Δικαστήριο:

– να απορρίψει τις αιτήσεις αναιρέσεως ως απαράδεκτες, τουλάχιστον όσον αφορά τους λόγους και τα επιχειρήματα που εκτίθενται στα σημεία 100 έως 109 αυτών·

– να ζητήσει από τη CMA να κοινοποιήσει, εν ανάγκη βάσει του άρθρου 64 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, κάθε συμφωνία αναχρηματοδότησης συναφθείσα μεταξύ της CMA και των θυγατρικών της·

– να απορρίψει τις αιτήσεις αναιρέσεως ως αβάσιμες κατά τα λοιπά·

– να επικυρώσει τις αναιρεσιβαλλόμενες αποφάσεις και

– να καταδικάσει τη CMA στα δικαστικά έξοδα.

34 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο:

– να απορρίψει τις αιτήσεις αναιρέσεως και

– να καταδικάσει τη CMA στα δικαστικά έξοδα.

35 Με απόφαση της 21ης Μαρτίου 2018, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου αποφάσισε τη συνεκδίκαση των υποθέσεων C-152/18 P και C-153/18 P, προς διευκόλυνση της έγγραφης και της προφορικής διαδικασίας και προς έκδοση κοινής αποφάσεως.

36 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 7 Ιουνίου 2018, η CNCM ζήτησε, δυνάμει του άρθρου 40, δεύτερο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να παρέμβει στις παρούσες υποθέσεις υπέρ της ΕΚΤ και της Επιτροπής.

37 Με διάταξη του Προέδρου του Δικαστηρίου της 20ής Σεπτεμβρίου 2018, Crédit Mutuel Arkéa κατά ΕΚΤ (C-152/18 P και C-153/18 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2018:765), έγινε δεκτή η αίτηση αυτή.

Επί των αναιρέσεων

38 Προς στήριξη των αιτήσεών της αναιρέσεως, η CMA προβάλλει δύο πανομοιότυπα διατυπωμένους λόγους αναιρέσεως, οι οποίοι πρέπει να εξεταστούν από κοινού.

39 Προκαταρκτικώς, όσον αφορά το υπόμνημα που προσκομίσθηκε ως συνημμένο στις ως άνω αιτήσεις αναιρέσεως, στο οποίο ένας καθηγητής πανεπιστημίου αναλύει, κατόπιν αιτήματος της CMA, τις αναιρεσιβαλλόμενες αποφάσεις υπό το πρίσμα του ρυθμιστικού δικαίου και της τραπεζικής εποπτείας και του οποίου το παραδεκτό αμφισβητεί η Επιτροπή, υπενθυμίζεται ότι η αμιγώς αποδεικτική και

διευκρινιστική λειτουργία των συνημμένων συνεπάγεται ότι, στον βαθμό που έγγραφο συνημμένο στο δικόγραφο της αιτήσεως αναιρέσεως περιέχει νομικά στοιχεία επί των οποίων στηρίζονται λόγοι ή ισχυρισμοί διατυπωμένοι στο εν λόγω δικόγραφο, τα στοιχεία αυτά πρέπει να περιλαμβάνονται στο ίδιο το κείμενο του δικογράφου της αιτήσεως αναιρέσεως στο οποίο επισυνάπτεται το έγγραφο αυτό ή, τουλάχιστον, να προσδιορίζονται επαρκώς στο εν λόγω δικόγραφο (βλ. απόφαση της 28ης Ιουνίου 2005, Dansk Rørindustri κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P έως C-208/02 P και C-213/02 P, EU:C:2005:408, σκέψεις 99 και 100, καθώς και διάταξη της 7ης Αυγούστου 2018, Campailla κατά Ευρωπαϊκής Ένωσης, C-256/18 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2018:655, σκέψη 34).

40 Όπως όμως διαπίστωσε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 31 των προτάσεών του, η CMA παραπέμπει υπό γενικούς όρους στο εν λόγω υπόμνημα στο εισαγωγικό μέρος των αιτήσεών της αναιρέσεως, χωρίς να συνδέει ρητώς το εν λόγω υπόμνημα με έναν από τους λόγους που προέβαλε προς στήριξη των αιτήσεών της και χωρίς να αναφέρει συγκεκριμένα τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στο ίδιο υπόμνημα επί των οποίων στηρίζεται ο ένας από τους λόγους αυτούς.

41 Κατά συνέπεια, πρέπει να γίνει δεκτή η ένσταση της Επιτροπής και να κηρυχθεί απαράδεκτο το περιεχόμενο του επίμαχου υπομνήματος καθώς και η παραπομπή των αιτήσεων αναιρέσεως στο υπόμνημα αυτό.

42 Εξάλλου, όσον αφορά το αίτημα διεξαγωγής αποδείξεων που υπέβαλε η ΕΚΤ, αρκεί η διαπίστωση ότι δεν πληροί την απαίτηση του άρθρου 174 του Κανονισμού Διαδικασίας, κατά την οποία με το υπόμνημα επί της αιτήσεως αναιρέσεως ζητείται να γίνει δεκτή ή να απορριφθεί ολικώς ή μερικώς η αίτηση αναιρέσεως. Επομένως, το αίτημα αυτό πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτο.

Επί των πρώτων λόγων αναιρέσεως

43 Με τους πρώτους λόγους αναιρέσεως που προέβαλε προς στήριξη των αιτήσεών της αναιρέσεως, η CMA υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο καθόσον έκρινε ότι το άρθρο 2, σημείο 21, στοιχείο γ′, του κανονισμού 468/2014 και το άρθρο 10 του κανονισμού 575/2013 παρέχουν στην ΕΚΤ τη δυνατότητα να οργανώνει ενοποιημένη προληπτική εποπτεία των ιδρυμάτων που συνδέονται με κεντρικό οργανισμό, ακόμη και όταν ο οργανισμός αυτός δεν διαθέτει την ιδιότητα του πιστωτικού ιδρύματος.

44 Οι λόγοι αυτοί διαιρούνται σε δύο σκέλη.

Επί του πρώτου σκέλους των πρώτων λόγων αναιρέσεως

– Επιχειρήματα των διαδίκων

45 Με το πρώτο σκέλος των πρώτων λόγων αναιρέσεως, η CMA υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο καθόσον έκρινε ότι το άρθρο 2, σημείο 21, στοιχείο γ′, του κανονισμού 468/2014 παρέχει στην ΕΚΤ τη δυνατότητα να ασκεί ενοποιημένη προληπτική εποπτεία των ιδρυμάτων που συνδέονται με κεντρικό οργανισμό, χωρίς να απαιτείται να διαθέτει ο κεντρικός αυτός οργανισμός την ιδιότητα του πιστωτικού ιδρύματος.

46 Πρώτον, η CMA θεωρεί ότι εάν το Γενικό Δικαστήριο είχε ερμηνεύσει την εν λόγω διάταξη σύμφωνα με το άρθρο 127, παράγραφος 6, ΣΛΕΕ και το άρθρο 1 του κανονισμού 1024/2013, σχετικά με τα ειδικά καθήκοντα που ανατίθενται στην ΕΚΤ σε θέματα ελέγχου και προληπτικής εποπτείας των «πιστωτικών ιδρυμάτων», θα έπρεπε να είχε κρίνει ότι ο κεντρικός οργανισμός του άρθρου 2, σημείο 21, στοιχείο γ′, του κανονισμού 468/2014 πρέπει να έχει οπωσδήποτε την ιδιότητα του πιστωτικού ιδρύματος προκειμένου να μπορεί η ΕΚΤ να ασκεί ενοποιημένη προληπτική εποπτεία ξεκινώντας από τον κεντρικό αυτό οργανισμό.

47 Δεύτερον, η CMA αμφισβητεί την εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου, η οποία παρατίθεται στη σκέψη 89 της πρώτης αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης και στη σκέψη 88 της δεύτερης αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, κατά την οποία η υιοθέτηση της προσέγγισής της θα οδηγούσε σε κατακερματισμό της προληπτικής εποπτείας, αντιθέτως προς τους σκοπούς τόσο του κανονισμού 1024/2013 όσο και του κανονισμού 468/2014.

48 Συναφώς, η CMA υποστηρίζει, κατ' ουσίαν, ότι οι οντότητες που δεν έχουν την ιδιότητα του πιστωτικού ιδρύματος δεν περιλαμβάνονται στην έννοια του «εποπτευόμενου ομίλου», όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 2, σημείο 21, στοιχείο γ', του κανονισμού 468/2014, και ότι η υπαγωγή μιας ένωσης όπως η CNCM, η οποία δεν έχει την ιδιότητα του πιστωτικού ιδρύματος, σε όμιλο που υπόκειται στην προληπτική εποπτεία της ΕΚΤ δεν δικαιολογείται από τον σκοπό που επιδιώκει η διάταξη αυτή.

49 Τρίτον, η CMA φρονεί ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο κατά την εφαρμογή του άρθρου 2, σημείο 21, στοιχείο γ', του κανονισμού 468/2014, καθόσον διαπίστωσε ότι η ΕΚΤ δεν δύναται να επιβάλει σε κεντρικούς οργανισμούς τους οποίους αφορά η εν λόγω διάταξη, χωρίς να συναγάγει από τη διαπίστωση αυτή ότι ένας τέτοιος κεντρικός οργανισμός πρέπει να διαθέτει την ιδιότητα του πιστωτικού ιδρύματος.

50 Συγκεκριμένα, κατά τη CMA, δεδομένου ότι η αποτελεσματικότητα της εποπτείας εξαρτάται από την ύπαρξη εξουσίας επιβολής κυρώσεων και ότι η εξουσία αυτή μπορεί να ασκηθεί μόνον έναντι πιστωτικών ιδρυμάτων, η εν λόγω διάταξη εφαρμόζεται μόνο στους κεντρικούς οργανισμούς που έχουν την ιδιότητα του πιστωτικού ιδρύματος και δεν ασκεί συναφώς επιρροή το ότι η ΕΚΤ μπορεί να επιβάλει κυρώσεις στα πιστωτικά ιδρύματα που συνδέονται με τους ως άνω κεντρικούς οργανισμούς.

51 Η ΕΚΤ, η Επιτροπή και η CNCM αντικρούουν την επιχειρηματολογία αυτή.

– Εκτίμηση του Δικαστηρίου

52 Το άρθρο 127, παράγραφος 6, ΣΛΕΕ, το οποίο αποτελεί τη νομική βάση επί της οποίας εκδόθηκε ο κανονισμός 1024/2013, ορίζει ότι το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης μπορεί να αναθέσει στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα ειδικά καθήκοντα σχετικά με τις πολιτικές που αφορούν την προληπτική εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων και των λοιπών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, εξαιρέσει των ασφαλιστικών επιχειρήσεων.

53 Μολονότι το γράμμα της διάταξης αυτής αφορά τα «πιστωτικά ιδρύματα» και τα «άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα», εντούτοις το περιεχόμενο της προβλεπόμενης στη διάταξη αυτή εξουσιοδότησης πρέπει να καθοριστεί λαμβανομένου υπόψη του πλαισίου στο οποίο αυτή εντάσσεται και των σκοπών που επιδιώκει.

54 Συναφώς, επισημαίνεται ότι το άρθρο 127 ΣΛΕΕ περιλαμβάνεται στο κεφάλαιο 2, υπό τον τίτλο «Νομισματική πολιτική», του τίτλου VIII του τρίτου μέρους της Συνθήκης ΛΕΕ, και ορίζει τους στόχους και τα θεμελιώδη καθήκοντα του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ) και της ΕΚΤ.

55 Όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 55 και 56 των προτάσεών του, η άσκηση των καθηκόντων τραπεζικής προληπτικής εποπτείας που διαλαμβάνονται στο άρθρο 127, παράγραφος 6, ΣΛΕΕ έχει ως σκοπό να διασφαλίσει την ασφάλεια και την ευρωστία των πιστωτικών ιδρυμάτων, ιδίως των μεγάλων πιστωτικών ιδρυμάτων και των τραπεζικών ομίλων, προκειμένου να συμβάλει στη διασφάλιση της σταθερότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος της Ένωσης στο σύνολό του.

56 Εξάλλου, η επιδίωξη των στόχων αυτών διατυπώνεται ρητώς στις αιτιολογικές σκέψεις 16, 26, 30 και 65 του κανονισμού 1024/2013, καθώς και στο άρθρο 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού αυτού.

57 Ειδικότερα, από την αιτιολογική σκέψη 26 του κανονισμού 1024/2013 προκύπτει ότι, για να διασφαλίζεται η ασφάλεια και η ευρωστία των πιστωτικών ιδρυμάτων, είναι σημαντικό να προβλέπονται ειδικές εποπτικές ρυθμίσεις για τον μετριασμό των κινδύνων που απειλούν την ασφάλεια και την ευρωστία ενός πιστωτικού ιδρύματος και μπορούν να προκύψουν τόσο στο επίπεδο ενός μεμονωμένου πιστωτικού ιδρύματος όσο και στο επίπεδο ενός τραπεζικού ομίλου ή ενός χρηματοπιστωτικού ομίλου ετερογενών δραστηριοτήτων στον οποίον ανήκει.

58 Με την αιτιολογική αυτή σκέψη διευκρινίζεται ότι, παράλληλα με την εποπτεία μεμονωμένων πιστωτικών ιδρυμάτων, στα καθήκοντα της ΕΚΤ πρέπει να περιλαμβάνεται η εποπτεία σε ενοποιημένη βάση.

59 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι το άρθρο 4 του κανονισμού 1024/2013, το οποίο φέρει τον τίτλο «Καθήκοντα που ανατίθενται στην ΕΚΤ», προβλέπει, στην παράγραφο 1, στοιχείο ζ΄, ότι η ΕΚΤ είναι αρμόδια, μεταξύ άλλων, να ασκεί εποπτεία σε ενοποιημένη βάση στις μητρικές των πιστωτικών ιδρυμάτων που είναι εγκατεστημένες σε ένα από τα συμμετέχοντα κράτη μέλη.

60 Σύμφωνα με το άρθρο 6, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού, η ΕΚΤ εκτελεί τα καθήκοντά της στο πλαίσιο του ΕΕΜ, αποτελουμένου από την ΕΚΤ και τις εθνικές αρμόδιες αρχές, και μεριμνά για την αποτελεσματική και συνεπή λειτουργία του μηχανισμού αυτού.

61 Όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 9 του κανονισμού 468/2014, ο κανονισμός αυτός αποσκοπεί στο να αναπτύσσει περαιτέρω και να εξειδικεύει τις διαδικασίες που θεσπίζει ο κανονισμός 1024/2013 για τη συνεργασία μεταξύ της ΕΚΤ και των εθνικών αρμόδιων αρχών εντός του ΕΕΜ, διασφαλίζοντας την αποτελεσματική και συνεπή λειτουργία του μηχανισμού αυτού.

62 Στο πλαίσιο αυτό, το άρθρο 2, σημείο 21, στοιχείο γ΄, του κανονισμού 468/2014 ορίζει τον «εποπτευόμενο όμιλο» ως έννοια που περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, εποπτευόμενες οντότητες, καθεμία από τις οποίες έχει την κεντρική διοίκησή της στο ίδιο συμμετέχον κράτος μέλος, υπό την προϋπόθεση ότι είναι μόνιμα συνδεδεμένες με κεντρικό οργανισμό που τις εποπτεύει υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 10 του κανονισμού 575/2013, είναι δε και αυτός εγκατεστημένος στο ίδιο συμμετέχον κράτος μέλος.

63 Κατά συνέπεια, το Γενικό Δικαστήριο ορθώς έκρινε, στις σκέψεις 58 έως 64 της πρώτης αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης και στις σκέψεις 57 έως 63 της δεύτερης αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι η προληπτική εποπτεία σε ενοποιημένη βάση πιστωτικών ιδρυμάτων που ανήκουν σε τραπεζικούς ομίλους εξυπηρετεί κατ' ουσίαν δύο σκοπούς, ήτοι, αφενός, το να έχει η ΕΚΤ τη δυνατότητα να κατανοήσει τους κινδύνους που ενδέχεται να επηρεάσουν ένα πιστωτικό ίδρυμα και δεν προέρχονται από αυτό αλλά από τον όμιλο στον οποίο ανήκει και, αφετέρου, την αποφυγή κατακερματισμού της προληπτικής εποπτείας των οντοτήτων που αποτελούν τον όμιλο αυτόν.

64 Επιπλέον, ουδόλως προκύπτει από το άρθρο 127, παράγραφος 6, ΣΛΕΕ ότι ο «κεντρικός οργανισμός» του άρθρου 2, σημείο 21, στοιχείο γ΄, του κανονισμού 468/2014 πρέπει να διαθέτει την ιδιότητα του πιστωτικού ιδρύματος.

65 Αντιθέτως, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 62 έως 64 των προτάσεών του, από τους σκοπούς που επιδιώκονται με την ανάθεση στην ΕΚΤ, βάσει του άρθρου 127, παράγραφος 6, ΣΛΕΕ, ειδικών καθηκόντων στον τομέα της προληπτικής εποπτείας προκύπτει ότι αυτή πρέπει να μπορεί να ασκεί προληπτική εποπτεία σε ενοποιημένη βάση επί ομίλου όπως αυτός του άρθρου 2, σημείο 21, στοιχείο γ΄, του κανονισμού 468/2014, ανεξαρτήτως της νομικής μορφής του κεντρικού οργανισμού με τον οποίο συνδέονται οι οντότητες που ανήκουν στον όμιλο αυτόν, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 10 του κανονισμού 575/2013.

66 Πράγματι, σε αντίθετη περίπτωση, ένας τραπεζικός όμιλος θα μπορούσε να αποφύγει την προληπτική εποπτεία σε ενοποιημένη βάση λόγω της νομικής μορφής της οντότητας που αποτελεί το κεντρικό όργανο του ομίλου αυτού και, ως εκ τούτου, θα υπήρχε ο κίνδυνος να θιγεί η αποτελεσματικότητα της εκτέλεσης των εν λόγω καθηκόντων από την ΕΚΤ.

67 Κατά συνέπεια, το άρθρο 127, παράγραφος 6, ΣΛΕΕ και το άρθρο 1 του κανονισμού 1024/2013 δεν απαγορεύουν στην ΕΚΤ να ασκεί προληπτική εποπτεία σε ενοποιημένη βάση επί τραπεζικού ομίλου του οποίου ο κεντρικός οργανισμός δεν διαθέτει την ιδιότητα του πιστωτικού ιδρύματος, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 10, παράγραφος 1, του κανονισμού 575/2013.

68 Όσον αφορά, εξάλλου, το επιχείρημα της CMA ότι η εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου που εκτίθεται στη σκέψη 89 της πρώτης αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης και στη σκέψη 88 της δεύτερης αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης ενέχει πλάνη περί το δίκαιο, αρκεί να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, οι αιτιάσεις που στρέφονται κατά επάλληλης αιτιολογίας περιλαμβανόμενης σε απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου δεν μπορούν να επιφέρουν την αναίρεση της αποφάσεως αυτής και επομένως είναι αλυσιτελείς (απόφαση της 13ης Δεκεμβρίου 2018, Ευρωπαϊκή Ένωση κατά Gascogne Sack Deutschland και Gascogne, C-138/17 P και C-146/17 P, EU:C:2018:1013, σκέψη 45 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

69 Πάντως, όπως ορθώς υποστήριξαν η ΕΚΤ και η Επιτροπή, τα εν λόγω σημεία έχουν επάλληλο χαρακτήρα, δεδομένου ότι παρατίθενται αφού το Γενικό Δικαστήριο έχει κρίνει ορθώς, στη σκέψη 88 της πρώτης αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης και στη σκέψη 87 της δεύτερης αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι είναι σύμφωνο προς τους σκοπούς των κανονισμών 1024/2013 και 468/2014 να ληφθεί υπόψη ο κατά το άρθρο 2, σημείο 21, στοιχείο γ′, του κανονισμού 468/2014 χαρακτηρισμός του «εποπτευόμενου ομίλου», είτε ο κεντρικός οργανισμός του ομίλου αυτού διαθέτει την ιδιότητα του πιστωτικού ιδρύματος είτε όχι.

70 Κατά τα λοιπά, ο επάλληλος χαρακτήρας της σκέψης 89 της πρώτης αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης και της σκέψης 88 της δεύτερης αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης επιβεβαιώνεται από τη χρήση της λέξης «περαιτέρω» στην αρχή των σκέψεων αυτών.

71 Κατά συνέπεια, το επιχείρημα της CMA με το οποίο επικρίνονται οι σκέψεις αυτές των αναιρεσιβαλλόμενων αποφάσεων πρέπει να απορριφθεί ως αλυσιτελές.

72 Δεν μπορεί επίσης να γίνει δεκτό το επιχείρημα της CMA ότι, εφόσον η ΕΚΤ δεν έχει τη δυνατότητα της ΕΚΤ να επιβάλει κυρώσεις στους κεντρικούς οργανισμούς στους οποίους αναφέρεται το άρθρο 2, σημείο 21, στοιχείο γ′, του κανονισμού 468/2014, πρέπει να γίνει δεκτό ότι ένας τέτοιος κεντρικός οργανισμός πρέπει να διαθέτει την ιδιότητα του πιστωτικού ιδρύματος.

73 Όπως επισήμαναν η ΕΚΤ και η Επιτροπή, το επιχείρημα αυτό στηρίζεται στην ανάλυση σύμφωνα με την οποία η αρμοδιότητα της ΕΚΤ στον τομέα της προληπτικής εποπτείας εξαρτάται από την ύπαρξη εξουσίας επιβολής κυρώσεων στις οντότητες που αποτελούν το αντικείμενο της εποπτείας αυτής.

74 Είναι αληθές ότι, όπως επισήμανε το ίδιο το Γενικό Δικαστήριο στη σκέψη 91 της πρώτης αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης και στη σκέψη 90 της δεύτερης αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, το άρθρο 18 του κανονισμού 1024/2013 προβλέπει ότι, για την εκπλήρωση των καθηκόντων που της αναθέτει ο κανονισμός στον τομέα της προληπτικής εποπτείας, η ΕΚΤ δύναται να επιβάλλει διοικητικά χρηματικά πρόστιμα στα πιστωτικά ιδρύματα, στις εταιρίες χρηματοπιστωτικών συμμετοχών και στις μικτές χρηματοοικονομικές εταιρίες συμμετοχών.

75 Εντούτοις, όπως τόνισε ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 84 και 85 των προτάσεών του, ουδόλως προκύπτει από τις εφαρμοστέες διατάξεις του δικαίου της Ένωσης ότι η ύπαρξη εξουσίας επιβολής κυρώσεων εις βάρος οντότητας συνιστά αναγκαία προϋπόθεση για την ανάθεση στην ΕΚΤ εξουσιών

προληπτικής εποπτείας επί της οντότητας αυτής και, επομένως, η άσκηση από την ΕΚΤ της αρμοδιότητάς της προληπτικής εποπτείας σε ενοποιημένη βάση επί ομίλου δεν εξαρτάται από την προϋπόθεση να διαθέτει η ΕΚΤ εξουσία επιβολής κυρώσεων σε οντότητα όπως ο κεντρικός οργανισμός του άρθρου 2, σημείο 21, στοιχείο γ′, του κανονισμού 468/2014, που αποτελεί μέρος του ως άνω ομίλου.

76 Επομένως, το Γενικό Δικαστήριο δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο καθόσον έκρινε ότι η απουσία εξουσίας της ΕΚΤ να επιβάλλει κυρώσεις κατά των κεντρικών οργανισμών που αναφέρονται στη διάταξη αυτή δεν εμποδίζει την ΕΚΤ να ασκεί προληπτική εποπτεία σε ενοποιημένη βάση επί ομίλου του οποίου ο κεντρικός οργανισμός δεν διαθέτει την ιδιότητα του πιστωτικού ιδρύματος.

77 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Γενικό Δικαστήριο, κρίνοντας ότι το άρθρο 2, σημείο 21, στοιχείο γ′, του κανονισμού 468/2014 δεν μπορεί να ερμηνευθεί, καθεαυτό, υπό την έννοια ότι ένας κεντρικός οργανισμός πρέπει να διαθέτει την ιδιότητα του πιστωτικού ιδρύματος, δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο και, ως εκ τούτου, το πρώτο σκέλος των πρώτων λόγων αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του δεύτερου σκέλους των πρώτων λόγων αναιρέσεως

– Επιχειρήματα των διαδίκων

78 Με το δεύτερο σκέλος των πρώτων λόγων ακυρώσεως, η CMA υποστηρίζει ότι, αντιθέτως προς όσα έκρινε το Γενικό Δικαστήριο με τις αναιρεσιβαλλόμενες αποφάσεις, το άρθρο 10 του κανονισμού 575/2013 συνεπάγεται ότι, για τους σκοπούς εφαρμογής του άρθρου 2, σημείο 21, στοιχείο γ′, του κανονισμού 468/2014, ο «κεντρικός οργανισμός», κατά την έννοια του ως άνω άρθρου 10, πρέπει να διαθέτει την ιδιότητα του πιστωτικού ιδρύματος.

79 Κατά τη CMA, από τη συνεπή εφαρμογή του άρθρου 10 του κανονισμού 575/2013 και του άρθρου 11, παράγραφος 4, του κανονισμού αυτού προκύπτει εμμέσως, πλην σαφώς ότι, στον βαθμό που οι απαιτήσεις που τίθενται στη δεύτερη αυτή διάταξη μπορούν να τηρηθούν μόνον από πιστωτικό ίδρυμα, ο «κεντρικός οργανισμός», κατά την έννοια του εν λόγω άρθρου 10, πρέπει να διαθέτει την εν λόγω ιδιότητα προκειμένου να μπορεί η ΕΚΤ να ασκεί προληπτική εποπτεία σε ενοποιημένη βάση επί του οικείου ομίλου.

80 Η CMA υποστηρίζει ότι η ερμηνεία του άρθρου 10, παράγραφος 1, στοιχείο β′, του κανονισμού 575/2013 στην οποία προέβη το Γενικό Δικαστήριο δεν είναι σύμφωνη προς το γράμμα της διάταξης αυτής, καθότι, στο μέτρο που αναφέρεται στη «φερεγγυότητα και [τη] ρευστότητα του κεντρικού οργανισμού», η εν λόγω διάταξη προβλέπει εμμέσως, πλην σαφώς ότι η προληπτική εποπτεία ενός ομίλου που αποτελείται από κεντρικό οργανισμό και από συνδεδεμένες με αυτόν οντότητες εξαρτάται από την προϋπόθεση ότι ο κεντρικός αυτός οργανισμός έχει την ιδιότητα του πιστωτικού ιδρύματος.

81 Η ΕΚΤ, η Επιτροπή και η CNCM αντικρούουν την επιχειρηματολογία αυτή.

– Εκτίμηση του Δικαστηρίου

82 Διευκρινίζεται, καταρχάς, ότι το άρθρο 10 και το άρθρο 11, παράγραφος 4, του κανονισμού 575/2013 αφορούν εξαίρεση από την εφαρμογή των απαιτήσεων προληπτικής εποπτείας που προβλέπει ο κανονισμός αυτός για πιστωτικά ιδρύματα συνδεδεμένα με κεντρικό οργανισμό ο οποίος τα εποπτεύει. Ωστόσο, το δεύτερο σκέλος των πρώτων λόγων αναιρέσεως δεν αφορά την ύπαρξη τέτοιας εξαίρεσης αλλά την ύπαρξη «εποπτευόμενου ομίλου», κατά την έννοια του άρθρου 2, σημείο 21, στοιχείο γ′, του κανονισμού 468/2014, το οποίο παραπέμπει στις προϋποθέσεις του άρθρου 10 του κανονισμού 575/2013.

83 Συναφώς, όπως ορθώς επισήμανε το Γενικό Δικαστήριο στις σκέψεις 98 έως 100 της πρώτης αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης και στις σκέψεις 97 έως 99 της δεύτερης αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, πέραν του ότι το ως άνω άρθρο 2, σημείο 21, στοιχείο γ′, παραπέμπει μόνο στο άρθρο 10 του κανονισμού 575/2013 και ότι το εν λόγω άρθρο δεν περιέχει καμία αναφορά στο άρθρο 11, παράγραφος 4, του κανονισμού αυτού, η εφαρμογή της τελευταίας αυτής διάταξης δεν συνιστά προϋπόθεση, αλλά συνέπεια της εφαρμογής του άρθρου 10, διότι μόνον όταν η αρμόδια αρχή απαλλάσσει, βάσει του άρθρου 10, τα συνδεδεμένα με κεντρικό οργανισμό πιστωτικά ιδρύματα από την εφαρμογή των απαιτήσεων προληπτικής εποπτείας σε ατομική βάση, εφαρμόζεται το εν λόγω άρθρο 11, παράγραφος 4.

84 Κατά συνέπεια, ελλείψει τέτοιας απόφασης περί εξαίρεσης, δεν εφαρμόζεται το άρθρο 11, παράγραφος 4, του κανονισμού 575/2013 και το ζήτημα κατά πόσον ο επίμαχος κεντρικός οργανισμός τηρεί τη διάταξη αυτή δεν ασκεί επιρροή όσον αφορά την εκ μέρους της ΕΚΤ άσκησης προληπτικής εποπτείας στο σύνολο του ομίλου που αποτελείται από τον κεντρικό αυτόν οργανισμό και τις συνδεδεμένες με αυτόν οντότητες.

85 Όσον αφορά την προϋπόθεση του άρθρου 10, παράγραφος 1, στοιχείο β′, του κανονισμού 575/2013, κατά την οποία «η φερεγγυότητα και η ρευστότητα του κεντρικού οργανισμού και όλων των ιδρυμάτων που συνδέονται με αυτόν παρακολουθούνται στο σύνολό τους βάσει ενοποιημένων λογαριασμών των εν λόγω ιδρυμάτων», επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η προϋπόθεση αυτή ουδόλως συνεπάγεται ότι ο επίμαχος κεντρικός οργανισμός διαθέτει την ιδιότητα του πιστωτικού ιδρύματος.

86 Πράγματι, όπως προκύπτει από το γράμμα της διάταξης αυτής, η προβλεπόμενη σε αυτήν προϋπόθεση δεν αφορά την ατομική εποπτεία του κεντρικού οργανισμού, αλλά την παρακολούθηση της φερεγγυότητας και της ρευστότητας του συνόλου που αποτελείται από τον οργανισμό αυτόν και τα συνδεδεμένα με αυτόν ιδρύματα, σε ενοποιημένη βάση, ήτοι βάσει ενοποιημένων λογαριασμών των οντοτήτων αυτών.

87 Επίσης, όπως ορθώς επισήμανε το Γενικό Δικαστήριο στη σκέψη 106 της πρώτης αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης και στη σκέψη 105 της δεύτερης αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, δεν φαίνεται αναγκαίο να διαθέτει ο κεντρικός οργανισμός την ιδιότητα του πιστωτικού ιδρύματος, καθότι η πλήρωση των κριτηρίων που προβλέπονται στο άρθρο 10, παράγραφος 1, στοιχείο β′, του κανονισμού 575/2013 είναι αρκετή για την άσκηση ελέγχου ως προς την τήρηση των απαιτήσεων προληπτικής εποπτείας από τον επίμαχο όμιλο.

88 Κατά συνέπεια, η εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου ότι ούτε το άρθρο 10, παράγραφος 1, στοιχείο β′, του κανονισμού 575/2013 ούτε το άρθρο 11, παράγραφος 4, του κανονισμού αυτού συνεπάγονται ότι κεντρικός οργανισμός πρέπει να διαθέτει την ιδιότητα πιστωτικού ιδρύματος για να εφαρμοστεί το άρθρο 2, σημείο 21, στοιχείο γ′, του κανονισμού 468/2014 δεν ενέχει πλάνη περί το δίκαιο.

89 Υπό τις συνθήκες αυτές, το δεύτερο σκέλος των πρώτων λόγων αναιρέσεως δεν μπορεί να γίνει δεκτό και οι πρώτοι λόγοι αναιρέσεως πρέπει να απορριφθούν.

Επί των δεύτερων λόγων αναιρέσεως

Επιχειρήματα των διαδίκων

90 Με τους δεύτερους λόγους αναιρέσεως που προέβαλε προς στήριξη των αιτήσεών της αναιρέσεως, η CMA υποστηρίζει ότι ο όμιλος Crédit mutuel δεν μπορεί να χαρακτηρισθεί ως «εποπτευόμενος όμιλος», κατά την έννοια του άρθρου 2, σημείο 21, στοιχείο γ′, του κανονισμού 468/2014, καθότι,

αντιθέτως προς ό,τι κρίθηκε με τις σκέψεις 136 και 137 της πρώτης αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, καθώς και με τις σκέψεις 135 και 136 της δεύτερης αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, δεν πληροί την προϋπόθεση του άρθρου 10, παράγραφος 1, στοιχείο α′, του κανονισμού 575/2013.

91 Η CMA υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο, καθόσον έκρινε ότι η απόφαση της CNCM αριθ. 1-1992, της 10ης Μαρτίου 1992, σχετικά με την εφαρμογή της αλληλεγγύης μεταξύ των υποκαταστημάτων του Crédit mutuel και των υποκαταστημάτων του Crédit mutuel agricole rural (στο εξής: απόφαση της 10ης Μαρτίου 1992), επιβεβαίωνε την ύπαρξη υποχρέωσης μεταφοράς ιδίων κεφαλαίων και ρευστότητας εντός του ομίλου Crédit mutuel και ότι, κατά συνέπεια, η εν λόγω προϋπόθεση μπορούσε να θεωρηθεί πληρωθείσα.

92 Συναφώς, η CMA ισχυρίζεται ότι, μολονότι στον μηχανισμό αλληλεγγύης που καθιερώνει η απόφαση αυτή υφίσταται αλληλεγγύη μεταξύ των υποκαταστημάτων που υπάγονται στον ίδιο περιφερειακό όμιλο, αντιθέτως, δεν υφίσταται καμία υποχρέωση μεταφοράς ιδίων κεφαλαίων και ρευστότητας μεταξύ των περιφερειακών ομίλων. Επομένως, σε περίπτωση που ένας περιφερειακός όμιλος αντιμετωπίζει οικονομικές δυσκολίες, η CNCM δεν μπορεί να επιβάλει σε άλλον περιφερειακό όμιλο τη μεταφορά ιδίων κεφαλαίων και ρευστότητας για τη στήριξή του.

93 Το γεγονός ότι η Caisse centrale du Crédit mutuel μπορεί να παρέμβει βάσει μηχανισμού εθνικής αλληλεγγύης, κάνοντας χρήση των περιορισμένων πόρων που της παρέχονται από τους περιφερειακούς ομίλους, δεν καθιστά δυνατή τη στοιχειοθέτηση υποχρέωσης μεταφοράς ιδίων πόρων και ρευστότητας μεταξύ των περιφερειακών ομίλων. Πρόκειται απλώς και μόνον για διάθεση περιορισμένου ποσοστού των καταθέσεων που συλλέγονται από τους περιφερειακούς ομίλους υπέρ της Caisse centrale du Crédit mutuel, η οποία παραμένει οφειλέτης έναντι των ομίλων αυτών.

94 Επικουρικώς, η CMA θεωρεί ότι, ακόμη και αν υποτεθεί ότι η απόφαση της 10ης Μαρτίου 1992 προβλέπει την ύπαρξη τέτοιας υποχρέωσης, η απόφαση αυτή δεν έχει εφαρμογή στο σύνολο των οντοτήτων που αποτελούν τον όμιλο Crédit mutuel που υπόκειται στην προληπτική εποπτεία της ΕΚΤ, δεδομένου ότι αυτός περιλαμβάνει πολυάριθμες θυγατρικές περιφερειακών υποκαταστημάτων, οι οποίες, καθόσον δεν συνδέονται με τον κεντρικό οργανισμό του ομίλου αυτού, εκφεύγουν του πεδίου εφαρμογής της εν λόγω απόφασης και, επομένως, δεν δεσμεύονται από καμία υποχρέωση αλληλεγγύης ή στήριξης των λοιπών οντοτήτων του εν λόγω ομίλου.

95 Κατά συνέπεια, η CMA φρονεί ότι εσφαλμένως το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι ο όμιλος Crédit mutuel πληρούσε την προϋπόθεση του άρθρου 10, παράγραφος 1, στοιχείο α′, του κανονισμού 575/2013.

96 Η ΕΚΤ, η Επιτροπή και η CNCM αντικρούουν την επιχειρηματολογία αυτή.

97 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η ερμηνεία του άρθρου L.511-31 του νομισματικού και χρηματοπιστωτικού κώδικα την οποία δέχθηκε το Γενικό Δικαστήριο είναι υπερβολικά στενή και ότι, αντιθέτως προς την κρίση του Γενικού Δικαστηρίου, το άρθρο L.511-31 αρκεί από μόνο του για να θεωρηθεί ότι πληρούται η προϋπόθεση του άρθρου 10, παράγραφος 1, στοιχείο α′, του κανονισμού 575/2013, χωρίς να απαιτείται να εξεταστεί εάν η απόφαση της 10ης Μαρτίου 1992 επιβεβαιώνει την ύπαρξη υποχρεώσεων αλληλεγγύης εντός του ομίλου Crédit mutuel.

98 Η Επιτροπή παραπέμπει, μεταξύ άλλων, στην απόφαση του Conseil d'État (Συμβουλίου της Επικρατείας, Γαλλία), της 9ης Μαρτίου 2018, αριθ. 399413, και εκτιμά ότι το Δικαστήριο θα μπορούσε να προβεί σε αντικατάσταση σκεπτικού ως προς το ζήτημα αυτό.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

99 Υπενθυμίζεται ότι το Γενικό Δικαστήριο, αφού επισήμανε ότι, ελλείψει απόφασης των αρμόδιων εθνικών δικαστηρίων, σε αυτό εναπόκειτο να αποφανθεί επί του περιεχομένου του άρθρου L.511-31 του νομισματικού και χρηματοπιστωτικού κώδικα, έκρινε, στη σκέψη 134 της πρώτης αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης και στη σκέψη 133 της δεύτερης αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι το γράμμα της διάταξης αυτής δεν επέτρεπε, καθεαυτό, να συναχθεί ότι πληρούται η προϋπόθεση του άρθρου 10, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού 575/2013, καθότι η αναφορά στη λήψη των «αναγκαίων μέτρων» προκειμένου «να διασφαλίζεται η ρευστότητα και φερεγγυότητα καθενός εκ των ιδρυμάτων και εταιριών αυτών καθώς και του συνόλου του δικτύου» έχει υπερβολικά γενικό χαρακτήρα ώστε να οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι υφίσταται υποχρέωση μεταφοράς ιδίων κεφαλαίων και ρευστότητας εντός του ομίλου Crédit mutuel προκειμένου να καλυφθούν οι υποχρεώσεις έναντι των πιστωτών.

100 Κατόπιν της εκτίμησης αυτής, το Γενικό Δικαστήριο εξέτασε εάν η ως άνω υποχρέωση προέκυπτε από την απόφαση της 10ης Μαρτίου 1992.

101 Η αντίρρηση που προέβαλε η CMA, ότι η απόφαση του Conseil d'État (Συμβουλίου της Επικρατείας) της 9ης Μαρτίου 2018, αριθ. 399413, δεν μπορεί, καθότι μεταγενέστερη της ημερομηνίας έκδοσης των αναιρεσιβαλλόμενων αποφάσεων, να ληφθεί υπόψη για την ερμηνεία του άρθρου L.511-31 του νομισματικού και χρηματοπιστωτικού κώδικα, δεν μπορεί να γίνει δεκτή.

102 Πράγματι, οι διάδικοι είχαν, ενώπιον του Δικαστηρίου, τη δυνατότητα να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους επ' αυτού και, εν πάση περιπτώσει, το Conseil d'État (Συμβούλιο της Επικρατείας) αποφάνθηκε επί της διάταξης αυτής με απόφαση της 13ης Δεκεμβρίου 2016, αριθ. 403418, ήτοι σε ημερομηνία προγενέστερη της έκδοσης των αναιρεσιβαλλόμενων αποφάσεων.

103 Στη σκέψη 5 της τελευταίας αυτής απόφασης, το Conseil d'État (Συμβούλιο της Επικρατείας) διευκρίνισε ότι ο Γάλλος νομοθέτης, θεσπίζοντας το άρθρο L.511-31 του νομισματικού και χρηματοπιστωτικού κώδικα, ανέθεσε στη CNCM όχι μόνον τη συλλογική εκπροσώπηση των υποκαταστημάτων του Crédit mutuel που είναι συνδεδεμένα με το δίκτυο του Crédit mutuel, αλλά και το καθήκον να διασφαλίζει τη συνοχή του δικτύου αυτού και την εφαρμογή των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων που ισχύουν για τα πιστωτικά ιδρύματα, να ασκεί διοικητικό, τεχνικό και χρηματοοικονομικό έλεγχο στην οργάνωση και διαχείριση εκάστου υποκαταστήματος, καθώς και να λαμβάνει όλα τα αναγκαία μέτρα για την εύρυθμη λειτουργία του εν λόγω δικτύου. Εξάλλου, το Conseil d'État (Συμβούλιο της Επικρατείας) έκρινε ότι, δυνάμει του εν λόγω άρθρου L.511-31, η CNCM μπορεί, όταν τούτο δικαιολογείται από τη χρηματοοικονομική κατάσταση των οικείων ιδρυμάτων, και παρά οποιαδήποτε αντίθετη διάταξη ή ρύθμιση, να αποφασίσει τη συγχώνευση δύο ή περισσοτέρων υποκαταστημάτων που είναι συνδεδεμένα με το δίκτυο, τη μεταβίβαση του ενεργητικού τους καθώς και τη διάλυσή τους. Κατά το Conseil d'État (Συμβούλιο της Επικρατείας), από το νομικό και κανονιστικό αυτό πλαίσιο προκύπτει ότι, ανεξαρτήτως της διάρθρωσης των σχέσεων εντός του δικτύου του Crédit mutuel μεταξύ των συλλογικών οντοτήτων που δημιουργήθηκαν, η CNCM είναι νομικώς υπεύθυνη για την προετοιμασία και εφαρμογή των μέτρων που εμπίπτουν στο πλαίσιο της συστημικής ρύθμισης του τραπεζικού συστήματος όσον αφορά το σύνολο του ομίλου Crédit mutuel και οφείλει, ως «μητρική επιχείρηση εντός της Ένωσης», να διαθέτει προληπτικό σχέδιο ανάκαμψης του ομίλου αυτού.

104 Στη σκέψη 7 της απόφασης της 9ης Μαρτίου 2018, αριθ. 399413, το Conseil d'État (Συμβούλιο της Επικρατείας) προσέθεσε ότι η άσκηση των καθηκόντων αυτών που σχετίζονται με τη ρύθμιση της λειτουργίας των πιστωτικών ιδρυμάτων συνεπάγεται κατ' ανάγκην ότι η CNCM είναι αρμόδια για τη θέσπιση των προδιαγραφών που επιβάλλονται στα υποκαταστήματα, για την παρακολούθηση της εκ μέρους τους τήρησης των διατάξεων που τα διέπουν, καθώς και για την επιβολή των κατάλληλων κυρώσεων σε περίπτωση παράβασης των διατάξεων αυτών. Στη σκέψη 20 της ως άνω απόφασης, το Conseil d'État (Συμβούλιο της Επικρατείας) έκρινε ότι για τη «διασφάλιση της ρευστότητας και της

φερεγγυότητας του δικτύου» οι κεντρικοί οργανισμοί εξουσιοδοτούνται, βάσει του άρθρου L.511-31 του νομισματικού και χρηματοπιστωτικού κώδικα, να λαμβάνουν «όλα τα αναγκαία μέτρα» και, ιδίως, να θεσπίζουν, μεταξύ των μελών του δικτύου, δεσμευτικούς μηχανισμούς αλληλεγγύης, οι οποίοι δεν περιορίζονται απλώς και μόνο στη σύσταση μέσων προχρηματοδότησης όπως τα κεφάλαια εγγύησης.

105 Επομένως, από τις αποφάσεις του Conseil d'État (Συμβουλίου της Επικρατείας) της 13ης Δεκεμβρίου 2016, αριθ. 403418, και της 9ης Μαρτίου 2018, αρ. 399413, προκύπτει ότι η υποχρέωση των κεντρικών οργάνων να λαμβάνουν «όλα τα αναγκαία μέτρα, ιδίως για τη διασφάλιση της ρευστότητας και της φερεγγυότητας καθενός εκ των ιδρυμάτων και εταιριών αυτών, καθώς και του συνόλου του δικτύου», που προβλέπεται στο άρθρο L.511-31 του νομισματικού και χρηματοπιστωτικού κώδικα, συνεπάγεται εκτεταμένες εξουσίες διοικητικού, τεχνικού και οικονομικού ελέγχου από τη CNCM επί του συνόλου του δικτύου του ομίλου Crédit mutuel, οι οποίες της παρέχουν τη δυνατότητα να θεσπίζει, ανά πάσα στιγμή, δεσμευτικούς μηχανισμούς αλληλεγγύης, όπως η επιβολή, στα μέλη του δικτύου αυτού, υποχρεώσεων μεταφοράς ιδίων κεφαλαίων και ρευστότητας, καθώς και να αποφασίζει, παρά οποιαδήποτε αντίθετη διάταξη ή ρύθμιση, τη συγχώνευση δύο ή περισσότερων υποκαταστημάτων που είναι συνδεδεμένα με το δίκτυο αυτό.

106 Όπως όμως υπογράμμισε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 125 των προτάσεών του, εφόσον η συγχώνευση ενός μέλους του δικτύου της Crédit mutuel με ίδρυμα σε κατάσταση οικονομικής κρίσης ισοδυναμεί με την επιβολή στο μέλος αυτό της ανάληψης του παθητικού του ως άνω ιδρύματος, μια τέτοια ενέργεια ενδέχεται να έχει, για το εν λόγω μέλος, βαρύτερες οικονομικές επιπτώσεις από εκείνες που προκύπτουν από την επιβολή απλής υποχρέωσης μεταφοράς ιδίων κεφαλαίων και ρευστότητας.

107 Επομένως, το άρθρο L.511-31 του νομισματικού και χρηματοπιστωτικού κώδικα, όπως έχει ερμηνευθεί από το Conseil d'État (Συμβούλιο της Επικρατείας), συνεπάγεται την ύπαρξη υποχρέωσης μεταφοράς ιδίων κεφαλαίων και ρευστότητας εντός του ομίλου Crédit mutuel, προκειμένου να διασφαλιστεί η εκπλήρωση των υποχρεώσεων έναντι των πιστωτών, και, συνεπώς, η ΕΚΤ βασίμως εκτίμησε ότι πληρούται η προϋπόθεση του άρθρου 10, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού 575/2013.

108 Υπό τις συνθήκες αυτές, παρέλκει η απάντηση στους δεύτερους λόγους αναιρέσεως και, ως εκ τούτου, οι λόγοι αυτοί πρέπει να απορριφθούν ως αλυσιτελείς.

109 Κατόπιν όλων των ανωτέρω σκέψεων, οι αιτήσεις αναιρέσεως πρέπει να απορριφθούν στο σύνολό τους.

Επί των δικαστικών εξόδων

110 Κατά το άρθρο 184, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, εάν η αίτηση αναιρέσεως είναι αβάσιμη, το Δικαστήριο αποφαίνεται επί των δικαστικών εξόδων.

111 Κατά το άρθρο 138, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού, το οποίο εφαρμόζεται στην αναιρετική διαδικασία δυνάμει του άρθρου 184, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου.

112 Δεδομένου ότι η ΕΚΤ, η Επιτροπή και η CNCM ζήτησαν την καταδίκη της CMA στα δικαστικά έξοδα και αυτή ηττήθηκε, η αναιρεσείουσα πρέπει να φέρει τα δικαστικά έξοδά της, καθώς και τα έξοδα της ΕΚΤ, της Επιτροπής και της CNCM.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφασίζει:

1) Απορρίπτει τις αιτήσεις αναιρέσεως.

2) Καταδικάζει την Crédit mutuel Arkéa στα δικαστικά έξοδα.

(υπογραφές)